

סימן לד

מנהג הכאת המן

עש"ק פרשת תצווה (זכור) התשע"ז

לציבור התושבים שלום וברכה, הקריאה, והקריאה לא תישמע היטב.

החשש השלישי מוזכר בדברי המשנה-ברורה (סי' תרפ"ט ס"ק י"ח) שכתב על דברי השולחן-ערוך שטוב להביא קטנים וקטנות לביהכ"נ לשמוע מקרא מגילה: "ועכשיו בעוונותינו הרבים נהפוך הוא, שלבד שאינם שומעים, אלא הם מבלבלים שגם הגדולים אינם יכולים לשמוע, וכל ביאתם הוא רק להכות את המן, ובוז אין האב מקיים מצוות חינוך כלל. ובאמת מצד מצות חינוך, צריך כל אב להחזיק בניו הקטנים אצלו ולהשגיח עליהם שישמעו הקריאה. וכשיגיע הקורא לזכור שם המן האג"י, רשאי הקטן להכותו כמנהגו, אבל לא שיהיה זה עיקר הבאת הקטן לביהכ"נ".

וכן הוסיף הרש"ל צ"ח הגר"ע יוסף (חזון עובדיה עמ' סב): "שלכן על כל גבאי ביהכ"נ שומרי משמרת הקודש, לעמוד על המשמר להשגיח בעין פקוחה שלא יפריעו הקטנים בהכאות המן ברעשנים ובאקדחוני פורים, ופיצוצים אחרים (קפצונים) הגורמים לרעש ולהפרעת הסדר בבית מקדש מעט, וגרימת מניעת שמיעת מקרא מגילה כהלכה לאנשים המחויבים בה".

אכן מושבנו היה החלוץ הראשון באזורנו במנהג הפעלת "רמזור" בזמן השמעת "המן", המורה על הזמן המותר והאסור בהכאה, ובכך נמנע החשש של אי שמיעה כדין. וב"ה חששות האחרים שנימנו לא קיימים (אין לנו בארצנו פחד הגויים, ולא השחתת רכוש ביהכ"נ) ואף ישובים וקהילות

מנהג ההכאה בשעה שקוראים את שם המן במגילה, הרי הוא מנהג עתיק יומין, והביא מנהג זה רבי יוסף קארו בספרו הגדול "בית יוסף" (או"ח ס' תר"צ) בשם הארחות חיים וז"ל: "כשמזכיר הקורא שם המן ובניו, מנקשין התינוקות באבנים או בלוחות עץ שבידם, וכתוב בהם שם המן ובניו ועל ידי הניקוש הם נמחקים. ולמנהג הזה יש שורש... לכן אין להליעג על המנהגים כי לא לחינם נקבעו. והמנהג הזה נוהגים בצרפת ובפרובינציא ונותנים טעם ע"ש ושם רשעים ירקב".

מנהג זה הובא ע"י הרמ"א (או"ח ס' תר"צ ס"ז) שהוסיף: "ומזה נשתרש המנהג שמכים המן כשקוראים המגילה בבית הכנסת. ואין לבטל שום מנהג או ללעוג עליו כי לא לחינם הוקבעו".

מנהג זה חצה עדות ומגזרים ונוהג בהרבה מקהילות ישראל. בשיעורים שהעברנו בביה"כ הבאנו תשובות מגדולי ישראל, המעידות על כך שמנהג זה נהג בקהילות פזורות בכל העולם.

והיו גדולים שיצאו חוצץ נגד המנהג בעיקר מג' סיבות:

- א. חשש שמא המנהג יעורר את חמתם של שכניהם הגויים שונאי ישראל.
- ב. חשש שמא יושחת רכוש ביהכ"נ על ידי ההכאה.
- ג. חשש שמא אנשים ירעישו גם תוך כדי

אף שבדרך כלל אין משנים מנהגים, כתב המג"א על מנהג זה (סי' תר"צ ס"ק כב') "מיהו אם נשתנה העניין מאשר היה בזמן הראשונים רשאים לשנות המנהג לפי הזמן".

אף בקהילתנו חלק מהציבור נעשו מבוגרים יותר, ויש לנו להתחשב בהם בגילם וברגשותיהם, ולפרסם את הנס ברוב עם בשמחה.

לכן אנו מציעים, לצמצם השנה את זמן הכאת המן בחלק מקריאת המגילה לכדי מינימום. אנו קוראים לציבור בכל לשון של בקשה להישמע להוראות הגבאים, ובכך נזכה להתכנס יחד כבימי מרדכי היהודי, ולקיים את מצוות קריאת המגילה בהידור, באחדות, בהתחשבות בכבוד הזולת ובשמחה גדולה.

ועל אף שבדרך כלל נאמר על שינוי מנהגים "עושה חדשות בעל מלחמות", מקווים אנו ששינוי מנהג זה לא ייצור מלחמה ותרעומת, אלא אדרבה – יוסיף אהבה אחווה שלום ואחדות לקהילתנו המפוארת יע"א.

בברכת אורה ושמחה

ופורים שמח

יהושע ון-דייק

אחרות אימצו את מנהגנו.

דא עקא, שעדיין אין הנוהג בקהילתנו מנהג 'חלק', שהרי לפעמים ההפסקות הן גדולות, והן עלולות לגרום להסחת דעת מקריאת המגילה, ויש פוסקים שחששו שאם לבו פונה ומחשב בדברים אחרים בעת הקריאה, אף שאזניו שומעות, הרי זה כאילו אינו שומע (עיין לבוש שרד על מג"א סי' תר"צ ס"ק ט"ו).

זאת ועוד, קהילתנו ב"ה מתבגרת, ולרבים מהמבוגרים הרעש קשה מנשוא. מדי שנה באים אלי אנשים שאינם יכולים לסבול את הרעש וההמולה ורוצים לקיים 'מניין שקט', ולצערנו ישנן קהילות רבות שמקיימות שני מניינים במקביל, מניין שקט ומניין רועש. וכבר הזכרנו בשנים קודמות, שחלק ממצוות פרסום הנס הוא לקיים מניין מרכזי "ברוב עם הדרת מלך", ולא לפלג את המניין. כדי להצליח במשימה זו, ולקיים את מצוות כיבוד הזקנים ולהשרישה בקרב ילדינו, החלטנו בהתייעצות עם אנשים רבים בקהילתנו, להתחשב בציבור כולו ולהפחית את זמן הרעש בקריאת המן, כדי להישאר מאוחדים.

של | מבשן אשיב ח"ב סימן לד

יורה
דעה

